

практично в усіх розвинених країнах програми з розвитку венчурного бізнесу націлені на підтримку становлення і розвитку компаній на ранніх стадіях. Це, на нашу думку, пов'язано з можливим «провалом ринку», що, відповідно до теорії інституціональної економіки, найбільш ефективно компенсує саме держава.

Можна виділити ряд сучасних світових тенденцій підтримки державою венчурного бізнесу:

1. Посилюється пряма державна участь у розвитку венчурного бізнесу, особливо в тих країнах, що на початку 1990-х рр. помітно відставали від країн-лідерів (приклад – Німеччина, Ізраїль, Фінляндія).

2. За участю держави створюється інфраструктура («фонди фондів») для стимулювання розвитку венчурного фінансування.

3. Найбільш успішні венчурні програми фінансуються урядом, але керуються професіоналами із приватного сектору. Практика показала, що уряд хоч і повинен контролювати й оцінювати результати функціонування таких програм, але його участь у прийнятті інвестиційних рішень має бути мінімальною.

Висновки. Проведений аналіз дозволив: 1) визначити головні цілі системи державного фінансування венчурної діяльності; 2) охарактеризувати основні методи державного стимулювання венчурного фінансування; 3) виокремити типи венчурних фондів за участю державних коштів; 4) виділити чотири основні моделі розвитку венчурної діяльності; 5) виявити фактори, що впливають на вибір моделі державного регулювання венчурної діяльності; 6) окреслити основні напрями розвитку державної підтримки венчурної діяльності.

Наше дослідження дало змогу висловити, що у жодній державі світу венчурна індустрія не здатна досягти високого рівня розвитку винятково ринковими методами. У

кожному конкретному випадку потрібно пряме або непряме втручання держави. Причому чим пізніше країна починає рухатися у цьому напрямі, тим більш істотні зусилля змушені докладати органи влади для досягнення цілей.

Література

1. Нехорошева Л. Н. Научно-технологическое развитие и рынок: регулирование, венчурная деятельность, инфраструктура / Л. Н. Нехорошева. – Мн. : БГЭУ, 1996. – 212 с.
2. Скуратович Н. К вопросу о венчурных фондах / Н. Скуратович, А. Гришанович // Наука и инновации. – 2009. – № 9(43). – С. 46–50.
3. Венчурное финансирование: теория и практика / Сост. докт. техн. наук Н. М. Форнштейн. – М. : АНХ, 1998. – 272 с.
4. Каржаув А. Т. Национальная система венчурного инвестирования / А. Т. Каржаув, А. Н. Фоломьев. – М. : Экономика, 2009. – 239 с.
5. Коммерциализация российских технологий без участия венчурного капитала : матер. конф. – СПб. : III Всероссийская венчурная ярмарка, 2002.
6. Ефремов Д. Как и с кем работают венчурные фонды? / Д. Ефремов, С. Подобный // Финансовый форум 2006, апрель [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.investorium.ru>
7. Егоров С. А. Инструменты комплексной венчурной государственной поддержки / С. А. Егоров // Проблемы управления. – 2007. – № 2(23). – С. 129–134.
8. Meske W. What future for S&T in the CEECS in the 21st century. From system transformation to European integration. Science and technology in Central and Eastern Europe at the beginning of the 21st century. – Munster: LitVerlag, 2010. – P. 443–478.
9. Кондратьева Н. Т. Финансы венчурной деятельности / Н. Т. Кондратьева. – Мн. : БГЭУ, 1998. – 104 с.
10. Нехорошева Л. Н. Мировой опыт развития венчурной деятельности и проблемы развития стран СНГ / Л. Н. Нехорошева, С. А. Егоров // Белорусский экономический журнал. – 2008. – № 1. – С. 103–121.
11. Коммерциализация российских технологий без участия венчурного капитала : матер. конф. – СПб. : V Всероссийская венчурная ярмарка, 2008.

Стаття надійшла до редакції 6 листопада 2010 року

УДК 339.137.2

В. І. Охота,
аспірант кафедри менеджменту
Тернопільського національного економічного університету

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИКА МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У статті розглянуто теоретичні основи формування міжнародної конкурентоспроможності країн, визначено роль інноваційного потенціалу в цьому процесі; проаналізовано класифікацію інновацій та досліджено генезис концепцій національних інноваційних систем; визначено передумови підвищення інноваційного потенціалу і загального рівня конкурентоспроможності країни; запропоновано парадигму адаптації національної економіки до змін, викликаних впливом глобалізаційних чинників розвитку.

Ключові слова: інноваційний потенціал, міжнародна конкурентоспроможність, національна інноваційна система, інноваційна модель розвитку, глобалізація.

В. И. Охота
**ОЦЕНКА ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА
УКРАИНЫ КАК ФАКТОРА МЕЖДУНАРОДНОЙ
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ**

В статье рассмотрены теоретические основы формирования международной конкурентоспособности стран, определена роль инновационного потенциала в этом процессе; проанализированы существующие классификации инноваций и исследован генезис концепций национальных инновационных систем; определены предпосылки повышения инновационного потенциала и общего уровня конкурентоспособности страны; предложена парадигма адаптации национальной экономики к изменениям, вызванным влиянием глобализационных факторов развития.

Ключевые слова: инновационный потенциал, международная конкурентоспособность, национальная инновационная система, инновационная модель развития.

V. I. Okhota
**ESTIMATION OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF
UKRAINE AS A FACTOR OF INTERNATIONAL
COMPETITIVENESS**

The article reviews the theoretical foundations of international competitiveness, the role of innovative capacity in the system of international competitiveness by analyzing the classification of innovation and investigate the genesis of the concept of national innovation systems, the preconditions of improving innovative capacity and overall competitiveness of the country and offers the paradigm of adaptation to the national economy changes caused by the influence of globalization factors of development.

Key words: innovation, innovative capacity, international competitiveness, national innovation system, innovative model of development, globalization.

Постановка проблеми. В умовах сучасної ринкової економіки для підвищення конкурентоспроможності країни першочерговим завданням стає формування активної інноваційної політики держави. Як засвідчує міжнародний досвід, науково-технологічні розробки та збалансована національна інноваційна система становлять найбільш прийнятне джерело високих темпів економічного розвитку. Аналіз господарської практики показує, що темпи здійснення інноваційної діяльності в Україні є вкрай незадовільними. Наша країна має досить потужний науково-технічний потенціал, але недостатньо ефективно управління ним, що гальмує розвиток інновацій. Зауважимо, що більш як половина науково-технічного потенціалу в Україні реалізується поза потребами інноваційного розвитку вітчизняної економіки. Тому вдосконалення моделі інноваційного розвитку, посилення інноваційного потенціалу задля підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни є особливо актуальним завданням у сучасних реаліях української економічної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку інноваційного потенціалу як чинника міжнародної конкурентоспроможності знаходять своє відображення в багатьох наукових публікаціях. Це пов'язано із підвищенням ролі інноваційності економіки, її технологічним оновленням, а також із пріоритетами, що закладені у стратегії держави.

Фундаментальні дослідження, присвячені вивченню цих питань, містяться у працях таких учених, як І. Багрова [1], В. Гесць [3; 4], Н. Гражевська [5], Л. Федулова [11; 12] та ін.

Метою роботи є визначення передумов підвищення інноваційного потенціалу та загального рівня конкурентоспроможності країни, розробка парадигми адаптації національної економіки до змін, спричинених впливом глобалізаційних чинників розвитку.

Основні результати дослідження. Конкурентоспроможність економіки країни визначається питомою вагою технологічних укладів, основу яких утворюють наукоємне виробництво та високі технології. Нині в Україні існує колосальний розрив у фінансуванні інноваційних перетворень виробництва та відставання від провідних країн в багатьох наукоємних напрямках економічного розвитку. Змінити ситуацію, що склалася у країні, мають законодавчо затверджені основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007–2015 рр. [3, с. 15; 9, с. 92].

На основі узагальнення різних трактувань міжнародної конкурентоспроможності країни, запропонованих зарубіжними та вітчизняними вченими, визначимо це поняття як здатність країни конкурувати з іншими країнами через реалізацію природного, виробничого, трудового, фінансового, інформаційного та інноваційного потенціалів її економічних підсистем. Міжнародна конкурентоспроможність країни формується за алгоритмом, що передбачає наявність таких етапів:

1) визначення системи конкурентних переваг країни – ступенів розвитку факторів виробництва, умов розвою внутрішнього ринку, підтримуючих та споріднених галузей, створення, організації та управління підприємствами, регуляторної політики держави, геополітичного положення країни, соціокультурних і демографічних характеристик країни;

2) реалізація конкурентних переваг – у змінах та нововведеннях і системі створення цінностей на мікрорівні, формуванні та впровадженні стратегій соціально-економічного розвитку країни на макрорівні, створенні конкурентоспроможного виробництва й управління на мезорівні;

3) формування потенціалу міжнародної конкурентоспроможності країни, тобто природних, трудових, науково-технічних, технологічних, інноваційних, інформаційних, енергетичних, інституційних та геополітичних відносин;

4) реалізація потенціалу міжнародної конкурентоспроможності країни – зростання продуктивності факторів виробництва, сприяння економічному розвитку, прискорен-

ню структурних зрушень в економіці, забезпечення високих стандартів життя населення, підвищення економічної безпеки країни.

Інноваційний потенціал країни – це сукупність науково-технічних, організаційних, економічних, соціальних ресурсів країни, а також можливостей їх ефективного використання, результатом якого є створення інновацій з метою забезпечення міжнародної конкурентоспроможності країни. До основних важелів формування інноваційного потенціалу країн відносять: техніко-економічні, організаційно-управлінські, регуляторні, соціально-психологічні та інформаційно-комунікативні. У результаті формуються науково-технологічна, фінансово-економічна, виробнича, соціальна та культурно-освітня складові інноваційного потенціалу країни. Для створення належних умов розвитку інноваційного потенціалу країн потрібні:

- 1) відповідні виробничо-технологічні структури;
- 2) наявність інформаційної системи;
- 3) фінансова підтримка інновацій;
- 4) достатньо високий рівень освіти населення та підготовки наукових кадрів.

До основних напрямів реалізації інноваційного потенціалу країни слід віднести:

- 1) створення конкурентоспроможного сектору досліджень і розробок;
- 2) упровадження нових технологічних процесів;
- 3) освоєння виробництва нових видів продукції;
- 4) створення системи економічних стимулів модернізації економіки на основі технологічних інновацій;
- 5) підвищення інноваційної культури суспільства.

Загальновідомо, що у світовій економічній практиці інновації відіграють визначальну роль у динаміці економічного розвитку. Залежно від часу реалізації інновації можуть бути перспективними і поточними. Основою подібного поділу є: величина ефекту від інновації; наявність у суб'єкта господарської діяльності матеріальних та інших можливостей для здійснення інновацій.

До перспективних відносять інновації, реалізація яких ефективно вимагає більш-менш значних витрат часу і виробничих ресурсів. Для використання поточних інновацій на підприємстві мусять скластися відповідні соціально-економічні умови, воно повинно мати у своєму розпорядженні всі необхідні матеріально-технічні ресурси.

У ринковій економіці співвідношення між різними типами інновацій формується під впливом низки факторів, зокрема таких, як етап розвитку підприємства, його розмір, галузева приналежність, положення на ринку, етап життєвого циклу продукції, що випускається, характер конкурентної боротьби на ринку й т. п.

Відзначимо, що в розвинених країнах від 75 до 100% приросту ВВП продукується шляхом використання нововведень, а для країн з перехідною економікою активізація інноваційних процесів є єдиною можливістю в перспективі стати конкурентоспроможними на світовому ринку. Однак слід розуміти, що інноваційна політика є надбудовою технологічної політики, тому для формування основ національної інноваційної політики в Україні доцільно зосередити увагу на дослідженні питань технологічного оновлення і розвитку, тобто ролі технологічного базису сучасної ринкової економіки. У той же час відомим є досвід нових індустриальних країн (Чилі, Мексика, Південна Корея, Ізраїль та ін.), яким вдалося провести технологічне оновлення і досягти інноваційної активності й конкурентоспроможності національних економік в умовах несприятливого економічного клімату.

Сьогодні тільки п'ять держав (США, Росія, Китай, Франція та Індія) мають можливість створювати і впроваджувати інновації практично в усіх напрямках інноваційної діяльності, які у світовій практиці визначені пріоритетними. Україні слід визначити пріоритети і відповідну політику технологічного оновлення економіки [4, с. 59; 7, с. 205].

На нинішньому етапі необхідно сформулювати нову модель національної інноваційної системи на основі безперервного циклу: фундаментальні дослідження – дослід-

ницькі НДДКР – прикладні НДДКР – технології – виробництво – ринкова реалізація. Як об'єкт фінансування доцільно виділити 8–10 практичних технологічних напрямів державної ваги (розвиток комп'ютерних ліній, створення нових поколінь мікросхем, нових матеріалів, машин нового покоління, кардинальна модернізація залізничного транспорту, розвиток природоохоронних технологій, розробка нових функціональних біоматеріалів, пошук нових джерел енергії й т. ін.), що варто було б фінансувати за рахунок 75% щорічного приросту зі статті держбюджету «Фундаментальні дослідження НТП».

У цілому, визначення пріоритетів і формування політики технологічного оновлення в Україні пов'язане з проблемою наявності багатукладної економіки. За даними Інституту економічного прогнозування НАН України, майже 60% обсягу промислової продукції у нашій країні припадає на продукцію 3-го технологічного укладу, 38% – 4-го. Випуск продукції 5-го і 6-го технологічних укладів складає близько 4%, причому 6-й технологічний уклад, який визначає перспективи високотехнологічного розвитку в майбутньому, в Україні майже відсутній (менш як 0,1%). Близько 58% промислової продукції – це продукція 3-го технологічного укладу. Крім того, фінансування науково-технічних розробок майже на 70% пов'язане із технологіями 4-го і на 23% – з технологіями 5-го технологічного укладу. Інноваційні витрати у процентному відношенні 60 : 30 поділяються між 4-м і 3-м технологічними укладами, а інноваційні витрати на технології 5-го технологічного укладу займають лише 8,6%. У технологічній частині капітальних вкладень (технічне переозброєння і модернізація) на 83% домінують вкладення 3-го технологічного укладу і лише 10% вкладень припадає на 4-й технологічний уклад [2, с. 68]. Технічний рівень більшість виробництв в Україні відстає від рівня західних країн щонайменше на 50 років. У системі міжнародного розподілу праці Україна займає збиткові та досить безперспективні позиції. Причому технологічне відставання щороку збільшується, оскільки кожен подальший технологічний уклад є коротшим у часі й глибшим за характером соціально-економічних змін, ніж попередній [8, с. 58; 11, с. 12]. Водночас, головні цілі науково-технологічного та інноваційного розвитку економіки полягають у підвищенні ролі наукових і технологічних чинників у подоланні кризових явищ у соціально-економічному розвитку; забезпеченні стійкого економічного зростання; створенні ефективних механізмів збереження, використання та розвитку національного науково-технологічного потенціалу; технологічному переоснащенні й структурній перебудові виробництва з метою створення нових товарів, конкурентоспроможних на світовому і внутрішньому ринках; збільшенні експортного потенціалу на базі наукоємних галузей виробництва та зменшення залежності економіки України від імпорту.

Визначальний вплив на розвиток продуктивних сил і економічне зростання країн та підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності справляють удосконалення засобів і предметів праці, технологій виробництва, а також ефективна організація інноваційного процесу.

Одним із найважливіших є рейтинг конкурентоспроможності Інституту розвитку менеджменту в Лозані, який аналізує спроможність країн створювати та підтримувати середовище, що забезпечує конкурентоспроможність бізнесу. У ньому наша країна представлена від 2007 р. і посідає 46-те місце серед 55 країн. Хоч у загальному рейтингу Україна випередила такі країни, як Туреччина, Польща, Хорватія, Індонезія, а за низкою показників ефективності бізнесу також Італію, Росію, Румунію, зарано говорити про стабільність її економічного розвитку та стає економічне зростання. Чинниками, які істотно обмежують позитивний потенціал зміцнення конкурентоспроможності економіки України та ефективності бізнесу, є незавершеність структурних реформ, політична нестабільність, значний регуляторний тиск тощо [6, с. 13; 10, с. 66].

Інноваційний індекс України порівняно із країнами ЄС украй низький (56-те місце), що є закономірним наслідком

ігнорування на практиці державною владою всіх рівнів інноваційних чинників економічного розвитку. Згідно із багатьма міжнародними рейтингами, реальні вразливі місця економіки нашої країни знаходяться в її інституційній системі [13, с. 219]. При цьому, відповідно до індексу трансформації Бертельсманна, низька якість процесів політичного управління є причиною уповільнення трансформаційних процесів в Україні. Це ключовий чинник, який стримує підвищення системної конкурентоспроможності національної економіки. Варто підкреслити, що головна причина низького рівня інноваційно-технологічної компоненти конкурентоспроможності економіки нашої країни полягає у відсутності дотепер сучасного формату національної інноваційної системи.

З метою прискорення адаптації національної системи державного регулювання економіки до глобальних чинників доцільно виокремити низку стратегічних пріоритетів у регулюванні національної економіки, які мають сприяти зміцненню національної конкурентоспроможності. Вони набувають критичної ваги в контексті збереження суверенітету національної моделі державного регулювання економіки на етапі входження України до світового економічного простору. Ці стратегічні пріоритети повинні впроваджуватися через систему поступових кроків адаптації національної економіки до змін, викликаних впливом глобалізаційних чинників розвитку.

Адаптація, проведена на такій основі, сприятиме забезпеченню сталого економічного зростання, утвердженню інноваційної моделі розвитку, підвищенню конкурентоспроможності нашої держави, що, своєю чергою, приведе до зростання рівня життя населення і створить реальні передумови для набуття Україною в найближчому майбутньому статусу країни – члена Європейського Союзу [14, с. 80].

Висновки. В умовах формування глобальної економічної системи зростання країн та їх міжнародна конкурентоспроможність у визначальному ступені обумовлюються наявністю потужного інноваційного потенціалу. Для підвищення конкурентоспроможності національної економіки необхідно зробити правильний вибір стратегічної моделі розвитку, що вимагає належного рівня досліджень, правильного вибору системи критеріїв оцінки і ступеню їх деталізації, спроможності адекватно інтерпретувати отримані результати.

Практична реалізація стратегії розвитку України має ґрунтуватися на усвідомленні необхідності органічного поєднання цілеспрямованого впливу держави на економіку із ринковими механізмами її функціонування.

Література

1. Багрова І. В. Складові та фактори конкурентоспроможності / І. В. Багрова, О. Г. Нефедова // Вісник економічної науки України. – 2007. – № 1. – С. 11–16.
2. Вахнюк С. В. Технологічні пріоритети України в період розбудови економіки знань / С. В. Вахнюк, С. М. Братушка // Механізм регулювання економіки. – 2008. – Т. 1. – № 3. – С. 64–72.
3. Геєць В. Інноваційно-інноваційний шлях розвитку – модернізаційний проєкт розвитку економіки і суспільства початку ХХІ ст. / В. Геєць // Банківська справа. – 2003. – № 4. – С. 10–32.
4. Геєць В. М. Проблемність структурних трансформацій економіки стран с развивающимися рынками / В. М. Геєць // Економіка та прогнозування. – 2009. – № 1. – С. 54–69.
5. Гражевская Н. Обеспечение конкурентоспособности национальной экономики в глобальном постиндустриальном измерении / Н. Гражевская // Економіка України. – 2008. – № 9. – С. 54–63.
6. Ковальов О. К. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / О. К. Ковальов // Вісник НБУ. – 2009. – № 4. – С. 13–19.
7. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки : монографія / [А. Г. Герасименко, Л. С. Головка, Л. І. Дідківська та ін.] ; за заг. ред. В. Д. Лагутіна ; Київ. нац. торг-екоп. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2008. – 307 с.
8. Кучер Г. Економіка України у контексті інноваційного розвитку / Г. Кучер // Наука та інновації. – 2008. – Т. 4. – № 3. – С. 58–59.
9. Організаційно-економічні аспекти інноваційного оновлення національного господарства : наук. монографія / [М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, В. М. Шандра, О. І. Гуменюк та ін.] ; за наук. ред. д.е.н.,

проф. М. М. Єрмошенка і д.е.н., проф. С. А. Єрохіна. – К.: НАУ, 2008. – 216 с.

10. Сторожук В. М. Інноваційна система як чинник конкурентоспроможності національної економіки / В. М. Сторожук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 10 (77). – С. 64–67.

11. Федуллова Л. І. Прогнозування інноваційно-технологічного розвитку економіки як складова вибору стратегії виходу з кризи / Л. І. Федуллова // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 3. – С. 5–17.

12. Федуллова Л. І. Україна в міжнародних рейтингових оцінках: чинник інноваційно-технологічного розвитку / Л. І. Федуллова // Актуальні про-

блеми економіки. – 2009. – № 5. – С. 39–53.

13. Філіповська О. О. Аналіз конкурентоспроможності західних прикордонних територій України в контексті євроінтеграційних процесів / О. О. Філіповська // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С. 216–224.

14. Шевченко О. О. Вплив тіншового сектору на механізм технологічного оновлення економіки інноваційного спрямування / О. О. Шевченко // Прометей. – 2010. – № 1(31). – С. 78–81.

Стаття надійшла до редакції 14 грудня 2010 року
Постановка проблеми. Туризм сьогодні є найбільш

УДК 339.9(4)+339.137.2+338.48

М. П. Бондаренко,
аспірантка Інституту світової економіки і
міжнародних відносин НАН України

ПОЗИЦІОНУВАННЯ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

У статті досліджено роль туризму в економічному житті України, розкрито рівень інтегрованості національного туристичного сектору в міжнародний ринок туристичної пропозиції, показано динаміку розвитку туризму в історичній ретроспективі, проаналізовано структуру туристичних потоків, а також пріоритетність тенденцій розвитку туристичного сектору. Визначено ряд факторів, що перешкоджають реалізації наявних і потенційних конкурентних переваг, отриманню економічних вигод та загальній конкурентності України.

Ключові слова: туризм, туристичний ринок, туристичний потік, туристична пропозиція, конкурентоспроможність.

М. П. Бондаренко

ПОЗИЦИОНИРОВАНИЕ УКРАИНЫ НА МЕЖДУНАРОДНОМ ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ

В статье исследована роль туризма в экономической жизни Украины, раскрыт уровень интегрированности национального туристического сектора в международный рынок туристического предложения, показана динамика развития туризма в исторической ретроспективе, проанализирована структура туристических потоков, а также приоритетность тенденций развития туристического сектора. Определен ряд факторов, препятствующих реализации имеющихся и потенциальных конкурентных преимуществ, получению экономических выгод и общей конкурентности Украины.

Ключевые слова: туризм, туристический рынок, туристический поток, туристическое предложение, конкурентоспособность.

M. P. Bondarenko

THE POSITIONING OF UKRAINE ON THE INTERNATIONAL TOURISM MARKET

In the article the role of tourism in the economical life of Ukraine is researched, level of national tourism sector integration into international market of tourism supply is discovered, a historical retrospective of development dynamics is shown, tourist flow structure as well as priority tendencies of tourism sector development are analyzed. The range of factors preventing realization of current and potential competitive advantages, economic benefits achievement and total competitiveness of Ukraine is defined.

Key words: tourism, tourism market, tourist flow, tourism supply, competitiveness.

динамічним сектором економіки, що ефективно та позитивно впливає на покращення економічного, соціального, екологічного і культурного стану національних економік. Складові туристичної конкурентоспроможності України дають змогу зробити припущення про вагомий внесок туризму в розвиток національної економіки, проте статистичні дані фіксують зворотну тенденцію, що виявляється в менш ніж 2% ВВП. Показовим є той факт, що Україна у 2007 р. ввійшла до світових країн-лідерів із залучення міжнародного туристичного потоку (7-ме місце), а за обсягами фінансових надходжень від туристичної діяльності зайняла тільки 77-му позицію. Поточний стан характеризує невідповідність наявного та реалізованого туристичного потенціалу. Для визначення проблем і чинників, що стоять на заваді реалізації повноти туристичних переваг, потрібно розглянути позиціонування України на міжнародному туристичному ринку, проаналізувати тенденції та визначити чинники стримування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні

дослідження розвитку туристичного сектору держави містяться в роботах Г. О. Ворошилової [1], С. С. Лисої [2], О. М. Кальченко [3], В. П. Гречаника та С. М. Васильченка [4]; науковий інтерес до дослідження туристичного ресурсу України відображено в працях О. О. Любіцевої [5]; [6], Є. В. Панкової [6], В. І. Стафійчука [6], М. П. Мальської [7], Н. В. Антонюк [4], Н. М. Ганич [7], І. В. Свида [8], Л. В. Харченко [9]; зарубіжний досвід висвітлено у працях Б. В. Шупіка [10], О. А. Гриценка [11]. Значна кількість наукових праць висвітлює вплив окремих складових на розвиток туризму та економіку країни; більшість робіт зосереджена на аналізі регіональних особливостей і рекреаційних ресурсів. Але при цьому майже відсутні праці з комплексного аналізу впливу туризму на національну економіку та її конкурентного позиціонування на міжнародному туристичному ринку.

Мета статті – дослідити роль туризму в економічному житті України, розкрити рівень інтегрованості національного туристичного сектору в міжнародний ринок туристич-